

YALINAYAK GEN

7. KİTAP: KEMİKLER TOZA DÖNÜŞÜRKEN

KEIJI NAKAZAWA

YALINAYAK GEN

KEMİKLER TOZA DÖNÜŞÜRKEN

7. KİTAP

KEIJI NAKAZAWA

YALINAYAK GEN 7 - KEMİKLER TOZA DÖNÜŞÜRKEN

© 2020, Tudem Yayın Grubu

1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

resim ve metin hakları © 1984, Nakazawa Keiji

İlk baskı 1984 yılında, Japonya'da *Hadashi no Gen* adıyla yapılmıştır.

Bu kitabın telif hakları Nakazawa Misayo c/o Project Gen ile anlaşmalı olarak Japan UNI Agency, Inc. aracılığıyla alınmıştır.

YAZAN VE RESİMLEYEN: Keiji Nakazawa

TÜRKÇELEŞTİREN: Damla Kellecioğlu

EDİTÖR: Ayşegül Utku Günaydın

DÜZELTİ: Hilâl Aydın

KAPAK RÖPRODÜKSİYONU: Korkut Öztekin

GRAFİK UYGULAMA: Aynur Sarıbüyük

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.

Eskişehir Yolu 40. km Başkent OSB 22. Cadde No:6 Malıköy/Ankara

Tel: 0 312 284 18 14

Birinci Baskı: Ağustos 2020 (2000 adet)

ISBN: 978-605-5678-95-1

Yayınevi sertifika no: 45041

Matbaa sertifika no: 48083

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

DESEN, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. AŞ'nin tescilli markasıdır.

YALINAYAK GEN

KEMİKLER TOZA DÖNÜŞÜRKEN

7. KİTAP

KEIJI NAKAZAWA

Hiroşima'da doğan Keiji Nakazawa, altı yaşındayken atom bombası yüzünden babasını ve tüm kardeşlerini kaybetti. Yaşadıklarını dünyaya anlatmak isteyen sanatçı, 25 dile çevrilen *Yalınayak Gen* adlı çizgi romanında küçük bir çocuğun gözünden İkinci Dünya Savaşı sırasında Hiroşima'da yaşananları konu aldı. Nakazawa, 1986'da Çernobil ve 2011'deki Fukuşima nükleer santrallerinde yaşanan felaketten sonra Japonya'da nükleer enerji kullanımına karşı çıkan isimlerden biri olarak biliniyordu. Sanatçı, 2012'de hayatını kaybetmiştir.

Yazarın Notu

Keiji Nakazawa

Atom bombası, 6 Ağustos 1945 sabahı 8:15'te, doğduğum şehir Hiroşima'nın 600 metre üstünde patladı. Bombanın patladığı yerden yaklaşık bir kilometre uzakta, Kanzaki İlkokulu'nun arka kapısında idim. Korkunç bir rüzgâr ve kavurucu bir sıcaklık dalgasına tutuldum. Altı yaşındaydım. Hayatımı, okulun beton duvarına borçluyum. Eğer duvarın gölgesinde duruyor olmasaydım, 5000 derecelik ısı dalgası beni ânında kavuracaktı. Onun yerine kendimi canlı bir cehennemde buldum. Olayın detayları, sanki dün yaşamışım gibi beynime kazınmış durumda.

Annem Kimiyo, sekiz aylık hamileydi. Evimizin ikinci kat balkonundaydı. Çamaşırları asmayı yeni bitirmiş, eve girmek üzereydi. Patlama, bütün balkonu havaya uçurdu ve annemi evimizin arkasındaki sokağa fırlattı. Mucize eseri, annem çizik bile almadan kurtuldu.

Patlama evimizi dümdüz etti. İkinci kat, birinci katın üstüne düştü; babam, kız kardeşim Eiko ve erkek kardeşim Susumu enkazın altında kaldılar. Erkek kardeşim ön kapının orada oturmuş, oyuncak bir gemiyle oynuyordu. Başı, kapının kirişi altında sıkışıp kalmıştı. Bacaklarıyla deli gibi tekmeler savuruyor, annemden yardım istiyordu. Evin içinde sıkışıp kalan babam, anneme bir şeyler yapması için yalvardı. Kız kardeşim kirişin altında kalmış, ânında ölmüştü.

Annem çaresizce kirişleri kaldırmaya çalıştı, ama bu işi tek başına yapacak kadar güçlü değildi. Yoldan geçenlere yardım etmeleri için yalvardı, kimse durup yardım etmedi. Atom bombasının yarattığı cehennemde, insanların tek düşünebildikleri hayatta kalmaktı; başka kimseye harcayacak zamanları yoktu. Annem yapılabilecek her şeyi denedi, ama bir işe yaramadı. Nihayet, çaresizlik içinde, kapının önünde yere oturdu ve ağlayan kardeşime sarılarak onu ezen kirişi çaresizce ittirdi.

Patlamayı takip eden alevler kısa bir süre sonra bizim eve ulaştı. Evimiz alevler tarafından yutulmuştu. Kardeşim bağırarak yandığını söylüyordu; babam, anneme yardım çağırması için yalvarıyordu. Acı ve çaresizlikten yarı delirmiş durumdaki annem, orada kalıp onlarla birlikte öleceğini söylüyordu. Ama yan komşumuz tam zamanında annemi buldu ve onu sürükleyerek uzaklaştırdı.

Annem hayatının kalan günlerinde kocasının ve oğlunun yardım çığıllıklarını asla unutmadı. Şok, annemi doğuma zorladı ve o gün yolun kenarında bir kız çocuğu dünyaya getirdi. Bebeğe Tomoko adını verdi. Ama Tomoko sadece 4 ay yaşayabildi. Belki yetersiz beslenmeden, belki de radyasyondan... Bunu hiç bilemedik.

Okulun çevresindeki alevlerden kaçtıktan sonra annemi, yeni doğmuş bebekle yolun kenarında buldum. Birlikte oturduk ve etrafımızda oluşmaya başlayan cehennem manzaralarını izlemeye başladık.

Babam bir vernik ustasıydı ve geleneksel Japon boyama sanatıyla uğraşırdı. Aynı zamanda Gorki'nin *Ayaktakımı Arasında* gibi oyunlarını oynayan savaş karşıtı bir tiyatro grubunun üyesiydi. Nihayet polis bütün grubu tutukladı ve cezaevine gönderdi. Babam bir buçuk yıl orada yattı. Ben küçük bir çocukken bile, babam bana Japonya'nın savaşı başlattığı için aptal ve düşüncesiz olduğunu söylerdi.

Hiç şüphe yok ki babamın etkisiyle, küçük yaşta çizmeye başladım. Savaştan sonra Osamu Tezuka'nın çizgi roman dergisi *Shin-Takarajima*'yı (Yeni Define Adası) okumaya başladım. Bunun benim üzerimdeki etkisi çok büyük oldu. Tezuka'nın çizgi romanlarını kopyalamaya başladım ve büyük bir manga meraklısına dönüştüm. Hiroşima ıssız, yanmış bir yerdi ve biz her gün açtık. Ama çizgi roman çizerken mutlu oluyor, her şeyi unutuyordum. Büyüdüğümde bir çizgi romancı olacağıma, erken yaşlarda yemin ettim.

1961'de, Tokyo'ya taşınma hayalimi gerçekleştirdim. Bir yıl sonra, aylık çıkan *Shonen Gaho* (Resimli Çocuk Romanları) adlı bir manga dergisinde ilk çizgi dizim yayımlandı. O günden sonra, artık profesyonel çalışan bir çizgi romancı olmuştum.

Hastalıkla geçen yedi yıldan sonra, 1966'da, annem Hiroşima'da Atom Bombası Kurbanları Hastanesi'nde hayata gözlerini yumdu. Küllerini toplamak için krematoryuma gittiğimde şok olmuştum. Annemin küllerinde hiç kemik kalmamıştı; normalde yakılma işleminden sonra kemik kalırdı. Bombanın radyoaktif kalıntısı, kemiklerini, yok olma noktasına gelecek kadar yemişti. Bomba, annemin kemiklerini bile benden almıştı. Öfkeden deliye dönmüştüm. Savaşı başlatan Japon askerî kadını ve bombayı çok normal bir şeymiş gibi üzerimize atan Amerikalıları asla affetmeyeceğime yemin ettim.

Annemin öcünü almak için atom bombası hakkında çizgi romanlar çizmeye başladım. Bir yetişkin manga dergisinde basılan ve *Kuroi Ame ni Utarete* (Kara Yağmura Tutulmuş) adlı altı mangelik "Kara" bir diziyile

öfkemi hafiflettim. Sonra *Shukan Shonen Jump* ile yoluma devam ettim ve burada *Aru Hi Totsuzen ni (Bir Gün, Aniden)* ile başlayan, savaş ve atom bombası üzerine bir seriye başladım. Jump, çizgi romancılarının otobiyografik çalışmalarını yayımlamaya başlayınca benden, kendi hikâyemle projeye önderlik etmemi istediler. 45 sayfalık manga otobiyografimin adı *Ore wa Mita (Ben Onu Gördüm)* idi. Jump'taki editörüm Tadasu Nagano, 45 sayfaya sığmayacak, daha söyleyecek çok şeyim olduğuna karar verdi ve beni, kişisel tecrübelerime dayanan daha uzun bir dizi çizmeye teşvik etti. Ben hemen, minnettarlıkla diziyi çizmeye başladım. Yıl, 1972'ydi.

Yeni hikâyeme *Hadashi no Gen (Yalınayak Gen)* adını verdim. Genç, iyimser bir çocuğun adı olan Gen'in Japoncada birden çok anlamı var. Bir şeyin "kökü" ya da "başlangıcı" anlamına geliyor, ama aynı zamanda atom gibi "elementsel" anlamına ve canlılık, mutluluk "kaynağı" anlamına da geliyor. Gen'i yalınayak hayal ettim. Hiroşima'nın yanmış kalıntılarının üstünde duruyor, savaşa ve nükleer silahlara karşı sesini yükseltiyor. Gen, benim diğer kişiliğim ve ailesi benimkine çok benziyor. *Yalınayak Gen*'de geçen hikâyeler benim ve Hiroşima'daki diğer insanların gerçekten başından geçen şeylere dayanıyor.

İnsanlar aptal. Darkafalılık, dini fanatıklık ve açgözlülük yüzünden, dünya asla barış içinde olamıyor ve bir nükleer savaşın gölgesi hiçbir zaman çok uzaklarda değil. Umuyorum ki Gen'in hikâyesi, okurlara barışın değerini ve yaşamak için ihtiyaç duyduğumuz cesareti anlatır. *Yalınayak Gen*'de buğday, o gücün ve cesaretin simgesi. Buğday başakları karların altından fıkkıyor, sadece üzerlerine tekrar tekrar basılsın diye. Üstüne basılmış buğday, dünyaya güçlü kökler salıyor ve sonunda büyüyor. Ve bir gün buğday, başak veriyor.

Hiroşima ve Çernobil: Nina'nın Gen'i Ukrayna'ya Getirişii

Nina Mikhailovna Vasilenko, Ukraynalı bir şair. 2001 yılına kadar, Çernobil'in 75 kilometre güneybatısında bulunan Makaleviçii adlı küçük bir köyde ilkokul öğretmeniği yaptı.

Çernobil Nükleer Santrali'nde, 26 Nisan 1986'da yaşanan kaza, Nina'nın köyü için yıkıcı oldu, ancak insanlar Mayıs ayı gelip çatana dek felaketin boyutlarının farkında değildi. Çernobil'e pek çok asker, doktor, radyasyon gözlemcisi, kamyon şoförü ve işçi gönderildi. Askerler, şiddetli radyasyona maruz kaldıkları için rahatsızlanıp afet bölgesinden bilinçleri kapalı hâlde çıkarıldığında, onların yerini alması için köylüler seferber edildi. Nina'nın kocası bir kamyon şoförüydü ve Sovyet ordusunun emriyle, santraldeki yangın söndürme çalışmaları için inşa edilen helikopter sahasına beton bloklar taşımak üzere görevlendirildi. O yaz ve sonbahar boyunca her gün sekiz ila on saat boyunca radyasyonlu bölgeye yük taşıdı. Kiev'e döndüğünde kamyonuna radyoaktivite taraması yapıldı, ölçüm sırasında ekipmandan gürültülü metalik sesler yükseldi. Çalışma arkadaşlarının çoğu hayatını kaybetti, 2000 yılında Nina'nın kocası da karaciğer kanserine yenik düştü.

Nina kalp, büyük oğlu ise tiroit hastasıydı ve bir torununun beyninde tümör saptandı. Makaleviçii'de sağlık sorunu olmayan tek bir insan bile yoktu. Çernobil'den önce nüfusu 680 olan köyde ölümler ve taşınmalar sonucunda artık sadece 390 kişi yaşıyordu; ilkokul kapanma riskiyle karşı karşıyaydı.

Çernobil kazasının olduğu yıl, bir grup Japon vatandaşı, bir Ukrayna gazetesinin yardımıyla Japon ve Ukraynalı anneler arasında mektupla diyalog girişimi başlattı. "Anneden anneye" başlıklı bu yazışmaların amacı, Çernobil felaketzedelerine destek olmaktı. Toplam 107 mektup alışverişinde bulunuldu; Japonya'ya giden mektuplardan biri Nina'dandı. Mektubu "Nükleer enerji mağdurları olarak bedbahtlıkta kardeş sayılırız," sözleriyle başlıyordu ve Kanazawa kentinde ilkokul öğretmeniği yapan Şigeno Azuma'ya yazılmıştı. O mektup, Nina ve Bayan Azuma arasında sekiz yıl sürecek bir dostluğun başlangıcı oldu, her iki öğret-

menin öğrencilerine de yayıldı ve Çernobil'le Hiroşima ve Nagazaki toprakları arasında bir bağ kurdu.

Kanazawa'daki Project Gen üyeleri, 1994 yılında bu mektupları çevirmeye başladı. Özellikle Nina'nın sözlerindeki duyarlılıktan ve edebiyattan çok etkilenmişlerdi. O yıl, bir grup Kanazawa sakini, Nina'yı kentimizi ziyaret etmeye, Bayan Azuma'yla ve öğrencileriyle tanışmaya davet etti. Nina, bunlara ek olarak Hiroşima'yı da ziyaret etti ve atom bombası yüzünden hayatını kaybedenler için dua etti.

Nina, ziyaretinin ardından sık sık Çernobil'le Hiroşima ve Nagazaki arasındaki bağlantıdan söz etmeye başladı. "Hiroşima, Nagazaki ve Çernobil, aynı zincirin birer halkası," diyordu. "Dünyanın acılar gemisinde Ukrayna'daki Çernobil'in gözyaşları Hiroşima ve Nagazaki'ninkine karışıyor. İnsanlar pek çok farklı dil konuşuyor ama keder çılgınlıkları aynı. Bu nedenle birbirimizi anlayabiliyoruz."

Project Gen ekibi olarak bizler, Hiroşima ve Nagazaki felaketzedelerine bu kadar üzülen ve yakınlık gösteren Nina'ya doğal olarak yarım yüzyıl önce Hiroşima atomik cehenneminden sağ kurtulan küçük yaramaz oğlanın, Gen'in öyküsünü anlatmak istedik. Project Gen, 2001'de *Yalınayak Gen* serisinin tamamını Rusça olarak yayımladı ve seriden bir tane de Nina'ya hediye etti. Nina, Gen'in öyküsüne coşkuyla yanıt verdi ve son olarak seriyi Rusçadan Ukraynacaya çevirdi.

2007 yılında, kadim Rus kenti Yaroslavl'da, *Yalınayak Gen*'in uluslararası tiyatro festivalinde sergilenen müzikal versiyonuna destek olacak şekilde bir atom bombası sergisi düzenlendi. Project Gen üyeleri Japonya'dan gelerek Yaroslavl'da Nina'yla buluştu ve serginin gönüllü çalışanları oldu. Günümüzde Nina hâlen barış için çalışmayı, şiir yazmayı ve yerel gazetede yazarlık yapmayı sürdürüyor.

Namie Asazuma

Koordinator, Project Gen

Gelecek Uğruna Geçmiş Unutmamalıyız

Nina Mikhailovna Vasilenko

Hiroşima'ya...

Ukrayna'dan, ta uzaktaki Çernobil'den,

Ezelden beri akan kıyılarından Dinyeper'in,

Keder yüklü geçmişinizle yüzleşmek için...

Selamlar taşıyım, hayaller diyarını aşan.

Meltemin esintisi ah eder usul usul...

Yapraklar dallarda fısıldaşır usul usul...

Keder yüklü güneş batır Hiroşima'nın üstünden,

Boş, camsız pencerelerin üzerinden.

Hiroşima Barış Anıtı hüznle izler nehri ve şehri,

Kubbesi asla unutmayacak 6 Ağustos 1945'i,

Atom bombasını, korkuyu, çılgınlıkları ve çocukların ağlayışlarını...

Korkunçluğunu savaşın ve ölümün...

Ufacık evler gibi düzinelerce fener süzülür nehirden aşağı,

O ufacık evlerde yanar Şoji'nin, Yasuşi'nin ruhları,

İç geçirir nehir ve sessizce ağlar vururken kıyıya dalgaları.

Eskiden bir okul vardı orada,

Dört yüz çocuğun yanarak can verdiği bir anda,

Taş tabletlere kazınmış bir bir isimleri

Çiçek tarhlarında kan kırmızı ateş çiçekleri

Ardında bırakarak belki dünyadaki daha mutlu bir geleceği,

Sadako uçmuştur bir turnanın kanadında yıldızlara.

Kavruk ağaçlar genç filizler verir

O ağaçlar gibi Numata-san da kavrulmuştur ama yaşar

Ve şimdi bizi selamlar

Atom bombası Hiroşima'yı yerle bir eder

Ama Numata-san'ın kalbine veremez zarar.

Bugün her köşede zakkumlar açar,

Yıkıntılardan yükselen şehirde gururla yükselir koca binalar

Savaşı tanımamış insanlar doldurur sokakları

Usul usul... Kulak verirsen eğer duyarsın

Her adımın altında yatan kurbanlarını bombanın

Altı nehir denize taşır gözyaşlarını Hiroşima'nın

O gözyaşlarıyla deniz tuzlanır, acılaşır.

Ey yeryüzü insanları, yok saymayalım bu uyarıyı

Yenelim savaşı,

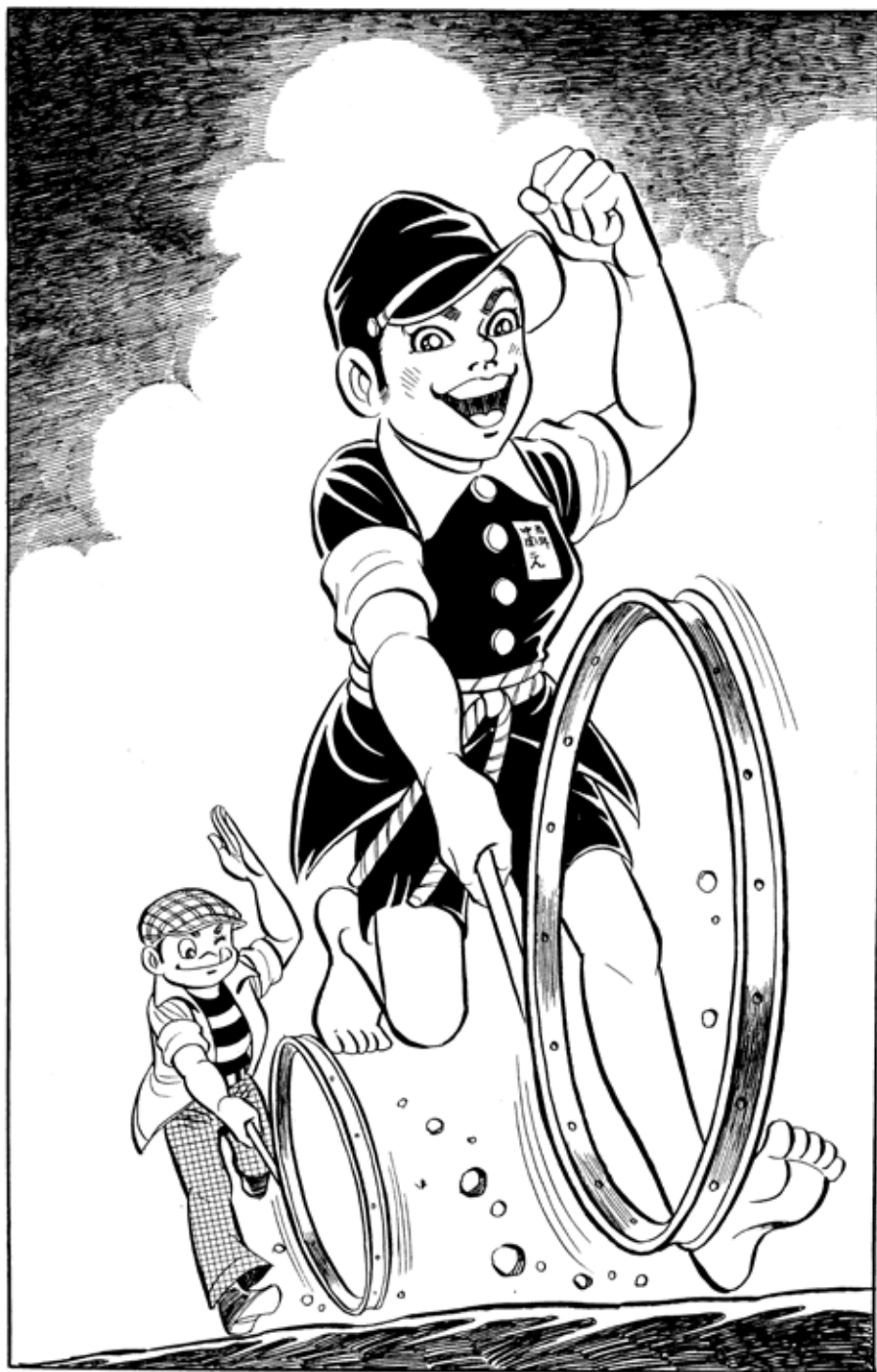
Durmaksızın lanetleyelim savaşı

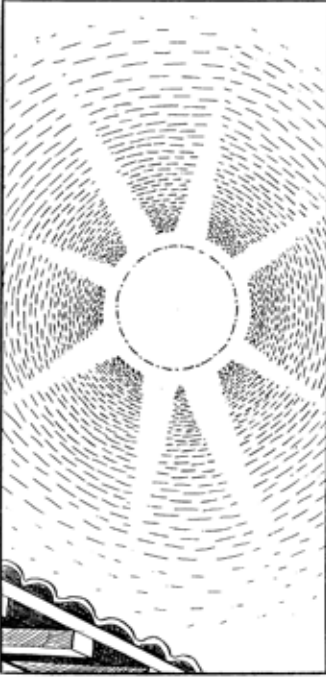
Barış ve mutluluk sarsın dünyamızı!

YALINAYAK GEN

KEMİKLER TOZA DÖNÜŞÜRKEN

Ta
taam!

İyi
görünüyor
muyum
Musubi?

Evet,
müthiş!

Ne dersin
Gen?
Jilet gibi
değil miyim?

Evet.

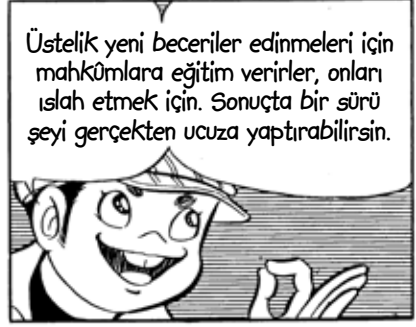
Bütün gece
uyumayıp bana bu
kıyafetleri diktığın
için teşekkürler
Katsuko.

Söz veriyorum
onlara gözüm
gibi baka-
cağım.

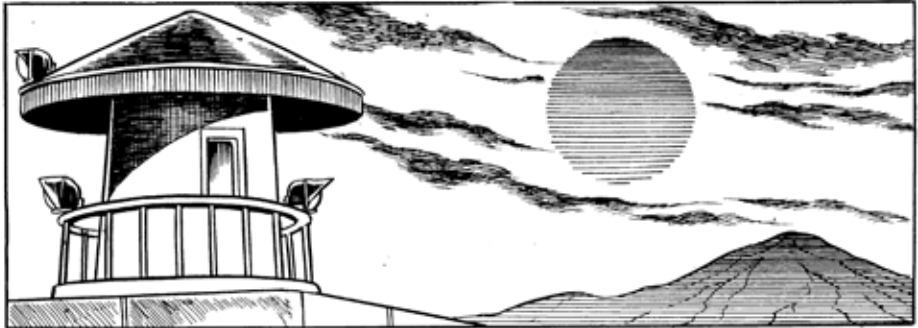

Hah,
nihayet
geldin!
Nasıl
geçti?

Pek iyi
geçme-
di.

Ha?
Neden
ki?

Yapmak
isterlermiş
ama
kâğıtları
yokmuş.

Onlara kâğıt
bulursak yaparlar
mıymış yani?

Evet. Ama şimdi bunca
kıtlık varken nasıl
bulacağız ki?

TAK

Tek
şansımız
karaborsa...

Ama çok
para tutar.
Asla o kadar
para bulamayız.

Bir
yolu
olmalı.

Kahretsin!
Belki bir
yerlerden
çalabiliriz.

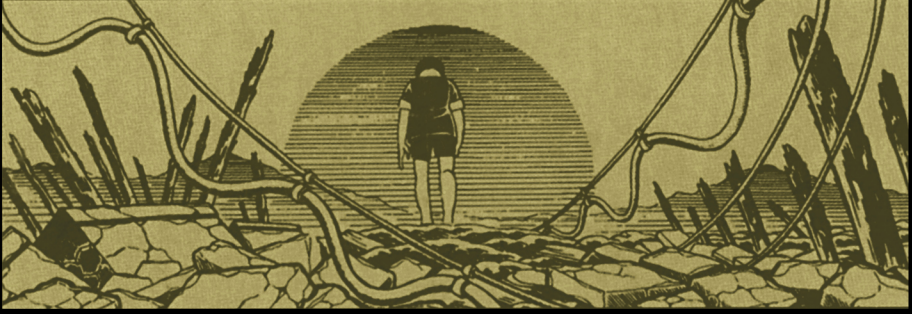
Para
kazanmanın bir
yolunu bulmalıyız,
Ryuta.

Evet.
Zaten hiçbir
şey kolay elde
edilmiyor.

25 dile çevrilen *Yalınayak Gen*, İkinci Dünya Savaşı sırasında Hiroşima'da yaşananları küçük bir çocuğun gözünden ele alıyor. Otobiyografik özellikler taşıyan *Yalınayak Gen*, savaşın masum insanlara yaşattığı acıların bir hatırlatıcısı ve atom bombasının da bir belgesi niteliğindedir. *Kemikler Toza Dönüşürken*, serinin yedinci kitabıdır.

"Gen, 20. yüzyılın en büyük vahşetlerinden birine etkili bir biçimde tanıklık eder. Kendinizi bu olağanüstü kitaba bırakın."

Art Spiegelman

Serinin Diğer Kitapları

1. Kitap:
HİROŞİMA'NIN
HİKAYESİ

2. Kitap:
ERTESİ GÜN

3. Kitap:
BOMBADAN
SONRA

4. Kitap:
KÜLLERİN
İÇİNDEN

5. Kitap:
BİTMEYEN
SAVAŞ

6. Kitap:
GERÇEĞİ
YAZMAK

7. Kitap:
KEMİKLER TOZA
DÖNÜŞÜRKEN

desenyayinlari.com.tr

[f](https://www.facebook.com/desenyayinlari) DesenYayinlari.Tudem

[i](https://www.instagram.com/desenyayinlari) desenyayinlari

ISBN: 978-605-5678-95-1

9 786055 678951